

ZORGZAAM SAMEN WONEN

Op verschillende plekken in ons land ontstaan initiatieven voor gemengd wonen. Hierbij staat de verbinding tussen mensen centraal. Oudere en jongere mensen wonen er bijvoorbeeld samen. Of senioren met en zonder zorgvraag. Wat zijn de verwachtingen? En hoe bevalt het samen wonen in de praktijk?

COMMUNITY DE RIJP (BREDA)

'Wij vinden het fijn om ergens te wonen waar mensen naar elkaar omkijken'

'We hebben enorm veel zin om te verhuizen!' Dat zegt de 71-jarige Ger de Graaf uit Rotterdam. Samen met zijn vrouw is hij volop aan het klussen in hun driekamerappartement in De Rijp, een gloednieuw wooncomplex in de Bredase wijk Heuvel. Ze verheugen zich op hun nieuwe woonomgeving, vertelt Ger. Om verschillende redenen.

'Mijn zoon, schoondochter en twee van onze drie kleinkinderen wonen in Breda. Dat is natuurlijk een groot pluspunt', lacht hij. 'Daarnaast dragen alle bewoners van De Rijp op hun eigen manier een steentje bij aan deze community. Wij vinden het fijn om ergens te wonen waar mensen naar elkaar omkijken. En elkaar kunnen helpen met bijvoorbeeld een boodschapje of ritje naar een arts.'

Goede buur

De Rijp is een project voor gemengd wonen van de gemeente Breda, WonenBreda en een aantal zorgorganisaties. Het wooncomplex bestaat uit 53 sociale huurappartementen, die zijn bedoeld voor alleenstaan-

den, stellen en gezinnen.

'Dit woonproject zet sterk in op de verbinding tussen bewoners, met het naastgelegen seniorencomplex én met de wijk. Bewoners van De Rijp kiezen er allemaal bewust voor om een goede buur te zijn', vertelt Wendy Timmermans, stadsregisseur bij WonenBreda (woningcorporatie en eigenaar van het pand). Bijvoorbeeld door elkaar te helpen in de tuin, met de administratie, het plakken van een band of organiseren van een activiteit. 'We verwachten dat iedereen zich gemiddeld tien uur per maand inzet voor de gemeenschap. Dat is een voorwaarde om hier te mogen wonen.'

'We verwachten dat iedereen zich tien uur inzet voor de gemeenschap'

Belangstelling overweldigend

Een voorwaarde die niet afschrikt, zo is inmiddels de ervaring. Integendeel. 'De belangstelling voor dit woonproject was overweldigend', vertelt Wendy. 'We wilden graag een groep bewoners samenstellen die oog heeft voor elkaar. Daarom moesten geïnteresseerden motiveren waarom ze voor een appartement in aanmerking wilden komen. We kregen vijf keer meer brieven dan dat er woningen zijn! Op basis van de motivaties maakten we een eerste selectie. Vervolgens organiseerden we informatieavonden, waarin we uitleg gaven over dit concept. Daarna voerden we persoonlijke gesprekken. Pas na dit uitgebreide selectieproces werden de appartementen toegewezen.'

Mooie mix van mensen

Een van de gelukkigsten is Anouk van Oosterhout (28), die verhuist van Middelburg naar De Rijp. 'Ik ben altijd heel maatschappelijk betrokken geweest', vertelt ze. 'Zo heb ik bij een poppodium bardiensten gedraaid voor jongeren met autisme en deed ik vrijwilligerswerk voor het Rode Kruis. Het geeft me energie om mij voor anderen in te zetten. Dat wil ik ook graag in De Rijp gaan doen, naast mijn baan. Verder vind ik het leuk dat dit project een mooie mix is van mensen: jonger, ouder, bewoners met en zonder ondersteuningsvraag.'

Beetje spannend

In het gebouw wonen namelijk ook twintig mensen die begeleiding ontvangen vanuit de betrokken zorgorganisaties (Prisma, SOVAK, Zintri Zorggroep en SMO Breda). 'Voor mensen die begeleiding krijgen vanuit SMO Breda geldt dat zij dakloos zijn geweest', vertelt Suzanne van Rossum, programmamaker van SMO Breda. 'Zij kunnen en willen zelfstandig wonen én bijdragen aan de community, maar vinden dit ook een beetje spannend. De wetenschap dat ze goede buren hebben, helpt ze om deze stap te zetten.' Daarnaast worden deze bewoners begeleid door professionals van de betrokken zorgorganisaties.

Elkaar leren kennen

De appartementen van De Rijp zijn pas onlangs opgeleverd; bewoners zijn nog druk bezig met inrichten. 'Maar ik heb toch al met veel leuke mensen kennisgemaakt', zegt

'Het complex is zo gebouwd dat je makkelijk contact maakt'

Ger. 'Het complex is zo vormgegeven dat je makkelijk contact maakt.' Het heeft brede gangen met zitjes, een gemeenschappelijke tuin en een ontmoetingsruimte met keukens, waarvan ook de ouderen van de 57 naastgelegen seniorenappartementen gebruikmaken. 'Ik verwacht zeker dat ik daar regelmatig te vinden zal zijn voor een kop koffie en een praatje. En dan kom ik er vast gaandeweg achter hoe ik de anderen behulpzaam kan zijn', aldus Ger.

'Hoe iedereen zich concreet gaat inzetten, zal de komende maanden vanzelf duidelijker worden', bevestigt Anouk. 'Maar eerst is het belangrijk om elkaar beter te leren kennen.'

Community-bouwer

De community-bouwer die is aangesteld helpt bij het 'verwezenlijken van een goed woon- en leefklimaat'. Hij is het aanspreekpunt voor bewoners en zorgt ervoor dat zij kunnen bijdragen aan de gemeenschap. 'Hij kijkt wat ieders behoeften en talenten zijn', zegt Anouk. 'Vervolgens gaat hij mensen met elkaar verbinden en activiteiten aanzwengelen.'

Ger overweegt onder meer om in de bewonerscommissie te gaan. 'Eerder heb ik al eens twaalf jaar lang in een VVE gezeten, waarin huiseigenaren beslissen over gemeenschappelijke ruimtes. Die ervaring komt nu wellicht van pas', vertelt hij.

Anouk zou wel met anderen in gesprek willen over 'het grotere plaatje': 'Hoe maken we onze woonomgeving samen zo aantrekkelijk en leefbaar mogelijk? Wanneer vinden we dit project geslaagd? Maar het lijkt me ook leuk om bijvoorbeeld te helpen met een buurtbarbecue. Ik verwacht dat wonen in De Rijp heel gemoedelijk en gezellig zal worden!'

Ger de Graaf

Wendy Timmermans

Anouk van Oosterhout

Suzanne van Rossum

WIJ ZIJN ZUIDERSCHANS (DEN BOSCH)

'We vormen een fijne mini-samenleving'

Vrijdagmorgen, iets voor negenen. In de ontmoetingsruimte van Wij zijn Zuiderschans, een woonzorglocatie in 's-Hertogenbosch, zit een aantal medewerkers aan de koffie. Dan komt Marianne van Eeten (82) binnen met haar rollator. Ze groet locatiemanager Eric van der Hulst en zegt tegen zijn collega: 'Jee, jij lijkt echt op Elvis Presley!' 'Maar dan zonder haar en minder soepel in de heupen', grapt Eric.

Paleisje

Marianne is altijd een muziek- en dansliefhebber geweest, vertelt zij. In haar jongere jaren was ze zeer reislustig: 'Op mijn veertiende nam ik me al voor: ik wil de wereld zien.' Marianne woonde onder meer in Spanje, de Verenigde Staten en Turkije. En ze trok er graag met de fiets opuit. Dat is nu voorbij. 'Ik kom niet ver meer; ik ben steeds bang dat ik op mijn hoofd val. En mijn hoofd heeft al genoeg te lijden', vindt ze. Marianne heeft beginnende dementie. Sinds een jaartje woont ze bij Wij zijn Zuiderschans. Ze heeft er vrede mee. 'Ik heb heel graag gezelschap om me heen. En hier zijn veel fijne mensen', zegt ze. 'Bovendien woon ik mooi; het lijkt wel een paleisje!'

Buurtverbinders

Wij zijn Zuiderschans is een initiatief van zorgorganisatie Van Neynsel en

Marianne van Eeten en Eric van der Hulst

woningcorporatie Zayaz, in samenwerking met sociale onderneming Butterfly Effect. De woonzorglocatie, die in de zomer van 2022 werd geopend, bestaat uit 44 studio's voor mensen met dementie en 83 appartementen voor zelfstandig wonende 65-plussers, met of zonder zorgvraag. Acht appartementen zijn gereserveerd voor de buurtverbinders: bewoners (van 25 tot 60 jaar) die zich vrijwillig inzetten voor onderling contact. Een van hen is Elise de Bruijn (59). 'Ik maak graag deel uit van een zorgzame omgeving. In het verleden heb ik in de verpleging gewerkt', vertelt ze. 'Ik vind het ook mooi om met anderen in gesprek te komen, verbindingen tussen mensen te stimuleren en samen gezellige dingen te ondernemen. Dus dit woonzorgconcept past goed bij mij.'

Samen lunchen

De buurtverbinders zijn geselecteerd door medewerkers van Butterfly Effect, die hen ook coachen. Twee

dagdelen per week zetten de verbinders zich in voor Wij zijn Zuiderschans. Zo organiseren ze onder meer workshops, wandelingen, feesten en diners. Ook koppelen ze bewoners met gedeelde interesses aan elkaar. 'En krijg ik signalen dat iemand dreigt te vereenzamen, dan bel ik gewoon aan om te vragen of diegene met mij koffie gaat drinken in de ontmoetingsruimte', zegt Elise. 'Sommige mensen moet je even over de drempel helpen.' Eens per week maakt Elise – samen met een andere bewoner en drie vrijwilligers uit de wijk – in de grote, gezamenlijke keuken een lunch voor zo'n veertig personen. 'Mensen uit de appartementen, de studio's en de buurt eten dan samen op het ontmoetingsplein. Zo bevorderen we dat zij elkaar (beter) leren kennen.' Daarnaast organiseert Elise maandelijks een boekenclub. En ze is de motor achter de muziekclub, waarbij ook Marianne steeds graag van de partij is.

Joke Goesten en Elise de Bruijn

Wat zij nog wél kunnen

Binnen Wij zijn Zuiderschans wordt gewerkt volgens de 'sociale benadering'. Bij deze aanpak ligt de focus niet op de dementie of lichamelijke beperkingen van bewoners, maar juist op wat zij nog wél kunnen. 'We willen mensen echt leren kennen, zodat we weten wat iemands wensen, behoeftes, hobby's en gewoontes zijn', vertelt Eric. 'Daar sluiten medewerkers zoveel mogelijk bij aan.'

Bijzonder is, dat de medewerkers niet allemaal een zorgachtergrond hebben. 'Sommigen zijn afkomstig uit andere sectoren, zoals de zakelijke dienstverlening, catering of luchtvaart', zegt Eric. 'Zij leren natuurlijk de belangrijkste verzorgende taken. Daarnaast brengen ze andere waardevolle ervaring mee. Medewerkers die voorheen in de horeca zaten, weten bijvoorbeeld veel over gastvrijheid: mensen welkom heten, een gesprekje aanknopen, aandacht geven. Zo dragen ze bij aan het welbevinden van bewoners.'

Als een dirigent

Als locatiemanager is het Eric's taak om alle betrokkenen bij Wij zijn Zuiderschans met elkaar te verbinden: bewoners, medewerkers, buurtverbinders en wijkgenoten. 'Ik ben als een dirigent die zorgt dat iedereen samen één muziekstuk maakt', lacht hij. Ook als iets niet lekker loopt, is Eric het aanspreekpunt. Hij geeft een voorbeeld. 'Laatst zat er een clubje bewoners in de ontmoetingsruimte te kaarten, toen een andere bewoner naar de gezamenlijke keuken liep. Hij werd op de voet gevolgd door zijn hond. Een van de kaartspelers vond dat niet hygiënisch. Hij sprak de hondeneigenaar daarop aan, op een manier die deze niet prettig vond. Toen heb ik even moeten bemiddelen.'

Mini-samenleving

Meningsverschillen ontstaan altijd als mensen bij elkaar komen, zegt appartementsbewoner Joke Goesten (81) schouderophalend. 'Maar het komt hier weinig voor; het is meestal erg gezellig. Je leert verschillende mensen kennen en je kunt meedoen aan leuke activiteiten. Ik volg bijvoorbeeld wekelijks schilderles, heb een bridgeclub opgericht en ben onlangs met een groepje naar een concert geweest. Het allermooiste van hier wonen vind ik dat je niet eenzaam hoeft te zijn. We vormen een fijne mini-samenleving, waarin we het normaal vinden om naar elkaar om te kijken.'